

FRIHED OG FOLKESTYRE

En kort redegørelse for, hvordan Rudolf Steiner-Skolen i Odense, som et led i elevernes almene dannelse, opdrager dem til at leve i et samfund med frihed og folkestyre.

Helt fra de yngste klasser øver vi samtale og det "at turde stå frem". I de yngste klasser er *fortællestunden* en fast del af morgenritualet, hvor både det at fortælle, og ikke mindst det at lytte, bliver trænet. Eleverne øver at lytte interesseret på klassekammeraten, samt at stille uddybende spørgsmål. Respekten omkring de mangeartede beretninger øger bevidstheden om, at vi alle er forskellige og oplever og interesserer os for vidt forskellige ting. Læreren lytter ligeledes opmærksomt til beretningerne og står dermed som forbillede for eleverne og viser, at enhver har ret til at bringe sit ind i fællesskabet. Omgangstone og sprogbrug er i fokus i disse fortællestunder. Op igennem klasserne udvikles denne samtale- og dialogform, så den senere kommer til at indgå i en egentlig demokratisk kontekst. Regler og pligter overfor skolen er ligeledes en vigtig del af undervisningen. Et eksempel herpå er, at 1.-5. klasse på skift samler skrald på skolens område, at der op igennem de yngste klasser uddeles flere og flere dukseopgaver frem mod 6. klasse, hvor eleverne står for den egentlige rengøring af klasserne (under kyndig vejledning). Det at skulle øve sig på sit instrument – og senere lave lektier hjemme – er ligeledes en bevidstgørelse om, at vi har et individuelt ansvar i forhold til fællesskabet. Dette tydeliggøres i særdeleshed igennem orkesterundervisningen, hvor eleverne med baggrund i deres individuelle øvelse og udvikling møder op til orkester, hvor de hver især indgår i en klanglig og harmonisk sammenhæng, hvor det "fælles hele" udgør et større og samlet udtryk.

Skolen stræber efter at give eleverne en bred forståelse for principperne i det danske folkestyre, bl.a. ved arbejdet med den historiske udvikling, der har ført til den styreform, vi har i dag. Et eksempel på dette arbejde er en række hovedfagsperioder begyndende med vikingetidens religion, kultur og samfundsform i 4. klasse, til den udvikling oldtidens Grækenland gennemgik – bl.a. med Platon, Sokrates og Aristoteles – som er et tema i 5. klasse. I 6. classes-perioden *Rom* oplever eleverne den egentlige udvikling af demokratiet, som senere kommer til at udgøre den primære styreform i Europa, og senere samme år belyses datidens konkrete samfundsudvikling i hovedfagsperioden *Middelalderen*. I 7. klasse behandler perioden *Opdagelsesrejsende og Renæssancen* forskellige sider af koloniseringstiden og renæssancens store personligheder som fx. Columbus, Martin Luther og Tycho Brahe, og i 8. klasse er hovedtemaet for historie og samfundslære, at give et billede af samfundets udvikling igennem det 19. og 20. århundrede, herunder afskaffelsen af enevælde og indførelsen af Danmarks Riges Grundlov. Dette foregår bl.a. i hovedfagsperioderne *Den franske revolution* og *Den industrielle revolution*.

Efter perioderne i 6. klasse begynder de demokratiske spilleregler så småt at vinde indpas i klassens generelle liv. Det kan være i form af forskellige emner, læreren lægger ud til diskussion i klassen, og evt. afgør ved afstemning. Dette øges gradvist op igennem mellemtrinnet i forbindelse med *klassens time*, som indføres fra 6. klasse. Et eksempel på dette er en 7. klasse, der over en periode finder frem til, at klassekassens overskud dels skal bruges på en klassefest og dels skal gives i støtte til en familie fra et udviklingsland, som eleverne er blevet bekendt med. I disse drøftelser vægtes den enkeltes ret til at udtale sig og derigennem udvikle en personlig stillingtagen højt. Fra 7. klasse fungerer eleverne på skift som ordstyrer og referent, ligesom de selv kan bringe punkter på dagsordenen, herunder også punkter omhandlende undervisningen eller de fysiske rammer. I mellemtrinnet begynder de aktuelle samfundsmæssige problemstillinger ligeledes at blive debatteret i klassen.

I 7. classes hovedfagsperiode *Menneskekundskab* er en del af undervisningen bygget op omkring de grundlæggende frihedsrettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene. Hovedfagsperioden er et led i forløbet *Livscyklusser (6.kl)*, *Menneskekundskab (7.kl)* og *Anatomi (8.kl)*, der danner rammen om mellemtrinnets seksualundervisning.

Der gives mulighed for i disse forløb, at eleverne kan opnå indsigt i fællesmenneskelige eksistenstemaer som sorg, kærlighed og forelskelse.

Disse temaer behandles også gennem litteraturen i dansk, engelsk og tysk. I 9. klasse undervises der i *samfundsfag* i de egentlige menneskerettigheder som udtrykt i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Fra 7. og 8. klasse er den fælles projektuges tema *Demokrati*: der arbejdes på skift med de politiske partier og folketinget samt eks. græsrodsbevægelser det ene år og den enkeltes samfundsopgaver som fx. affaldssortering det andet år. Således når alle elever igennem begge emner over en 2-årig periode. I 8. klasse er den store skriftlige, kunstneriske og praktiske 2-månedersopgave baseret på biografiarbejdet med verdens store personligheder. I dette arbejde bliver eleven gjort opmærksom på "store bedrifters" konsekvens for samfundets udvikling, og hvordan enkeltindivider har virket ind i den historiske udvikling helt frem til nutiden. I 9. classes *samfundsfagsperiode* behandles folketingets opbygning og lovgivningsprocesserne samt hvordan de ligner og adskiller sig fra en række andre landes. Eleverne motiveres til at diskutere mediernes påvirkning¹, samt udfordringerne ved, at individet skal indgå i en større gruppe – og herunder også udfordringerne ved samarbejdet mellem grupper af forskellig kulturel baggrund.

Fra 4. klasse læser læreren historier (eksempelvis "*Baron von Münchhausen*") med det formål, at eleverne bliver gjort opmærksomme på, at alt hvad der står i en bog, ikke nødvendigvis er hele sandheden. Denne sans for kildekritik udvikles løbende op igennem mellemtrinnet, og i forbindelse med 8. classes opgaven skal dette udmønte sig i egentlige litteraturhenvisninger og brug af forskellig litteratur. Kildekritik er naturligvis fortsat et tema i 9. klasse til 2.hf.

Igennem overbygningens elevrådssamarbejde opmuntrer vi eleverne til at få besøg udefra. Et eksempel på dette er et besøg fra en landsdækkende

¹ Dette emne er netop udviklet igennem et fokuspunktarbejde, og vil i løbet af de kommende år blive implementeret. Resultatet af et lokalt og nationalt arbejde er udmundet i en fælles medielærplan for Rudolf Steiner-Skolen.

studieorganisation samt fra lokale ungdomspolitikere, som de ældste elever har arrangeret. Som led i opbygning af elevernes interesse for den omkringliggende verden har vi en række ture og ekskursioner, f.eks. Vikingelejr (4.kl), Bornholmstur (6.kl), sejltur på Fylla (7.kl), *strabads-tur* f.eks. vandretur på Hærvejen (8.kl), landbrugspraktik (9.kl), samt en årlig samlet orkesterrejse for 8. klasse til 2.hf, hvor vi besøger andre danske og europæiske skoler og indkvarteres i private hjem. Ofte søger vi, at disse skoler efterfølgende besøger os.

Generelt prioriterer skolen det kunstneriske og håndværksmæssige element højt, hvilket kommer til udtryk igennem en løbende kunst og håndværksundervisning op igennem skoletiden. Herigennem gives ligeledes plads til den individuelle udvikling, originaliteten og den skabende tænkning og adfærd.